

Карпатська Русь

Карпатська Русь Carpatho-Rus

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT YONKERS, NEW YORK AND OTHER MAILING ADDRESSES

Ч.9 ЮНКЕРСЬ Н.Й., ПЯТНИЦА, 29 ГО, АПРИЛЯ 1994 YONKERS, N. Y., APRIL 29, 1994, VOL. LXVII, NO 9

УВАГА! УВАГА!

**ВАЖНА ІНФОРМАЦІЯ ДИРЕКЦІИ
ЛЕМКО РЕЗОРТА**

ДИРЕКЦІЯ ЛЕМКО РЕЗОРТА ПОДАЄ ДО
ВІДОМА ВСІХ ШЕРГОЛДЕРІВ, ШТО В
НЕДІЛЮ, 22-ГО МАЯ 1994 РОКУ О ГОД, 1-ОЙ
ПО ПОЛУДНЮ, ОДБУДЕСЯ СПЕЦІАЛЬНИЙ
ВАЖНИЙ МІТИНГ В ЛЕМКО РЕЗОРТІ.

БУДУТ РІШАТИСЯ БАРЗ ВАЖНИ СПРАВИ.

ПРИСУТНОСТЬ ШЕРГОЛДЕРІВ ЕСТ
КОНЕЧНА.

ДИРЕКЦІЯ ЛЕМКО РЕЗОРТА

**СІА ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД РОСІЙСКОМ
МАФІЙОМ**

ВАШИНГТОН (Рейтер и други
жерела). - "Розвиваючися бистро російски
преступни організації угрожають програмі
господарчих реформ президента Ельцина",
- сказав на недавньому переслуханні в
Конгресі директор Американської
Центральної Розвідчой Організації (СІА)
Джеймс Вулсей. По його опінії, в Росії
існують в теперішньому часі 5700
зorganizованих преступних груп, з чого
200 - то великі, розвинуті, диспонуєчи
великими средствами и можливостями
організації. Допроводили они - по словам
директора СІА - до корупції на вишніх
ступенях влади; органах слідження и
виміру справедливости в Росії.

80 процент приватних підприємств в
Росії мушени платити преступним
мафіям гроши "за охорону". Російски
преступни організації займаються меже
іншим контрабандою наркотиків,
крадежом и контрабандою антиків, икон,
автомобильов, зброи и нуклеарних
матеріалов. Наркотики спроваджани сут
з Ірану, Афганістану и Пакистану до
держав Середньої Азії, а потом до Росії,
звідки сут керовани до Західної Європи.
Штораз більш відважна діяльність мафії
може причинитися до знеохочення
російського населення до ельциновської
програми реформ и викликати тугу за
урядом сильної руки, - ствердив Вулсей.

Рівночасно СІА зауважила небезпечно
явище штораз ширшої співпраці нових
російських, китайських и африканських
синдикатів преступности зо старими
групами зорганізованої преступности в
Європі и Латинської Америці. По словам
Вульсея, представителі російських и

Запрошення

**Рада Музею Лемківської Культури
в Зиндранові**

красно просит

..... Головний Уряд Лемво Союзу, - Лемко Парку,.....
Лемко Центру в Йонкерс и Вшитких Крайнів одвидіти Рідне Гніздо.

**на III свято лемківської традиції
на пограничу культур**

„ОД РУСАЛЬ ДО ЯНА“

25 - 26 червця 1994 року в Зиндранові
Одкрыта свята в суботу 25 червця, год. 17⁰⁰
Залучає скорочений програм в плакаті.

ПРОСИМЕ, ВИТАМЕ!

РАДА МУЗЕЮ
ЛЕМКІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
В ЗИНДРАНОВІ
38-454 ТИМІВА
Организаторы

италиянских мафий стрінулися в половині
1992 року в Чехословаччині, где узгіднили
"поділ задач".

Италійци мали набувати и
розпродажувати наркотики, а Росіяне -
хоронити дороги их транспорту и сітки
дистрибуції. Росіяне помогли также
колумбийским картелям кокаїновим
розвинути дороги контрабанди кокаїни
до Європи.

РОСИЯ: БОМБА З ЧЕРВЕНОЇ РТУТИ

"Росія спроможна сконструювати
мініатюрну нуклеарну бомбу з таємничой
субстанції званої "червена ртуть", -
заявили в британській телевизионній
програмі Четвертого Каналу заходни
учени. "Не зважаючи на російски
заперечення, піддержувани заходними
урядами, існування "червеної ртути" (о
силі 300 раз більшої як тротиль), треба
трактувати серйозно", - сказав оден з
учасників програми. На думку російських
спеціалістів мала, великості горнятка до
кави, бомба з "червеної ртути", могла би
знищити цілий район. Російски власти за
посередництвом ІТАР-ТАСС здементували
(заперечили) відомість о существованню
"червеної ртути". "Така речовина не існує
в природі, а тим самим не ест
використовувана в нуклеарній продукції",
- сказав завідуючий пресової служби
Министерства Атомної Енергії Росії
Георгий Куров. ТАСС поінформувала
также в четвер, 14-го квітня, же Росія и

Японія намірени спільно збудувати
подземну атомну електровню о силі 300
мегаватів. Електровня має бути збудована
в околицях Комсомольска над Амуром в
Сибірі.

УКРАЇНСКИ ОФІЦІРИ ПРОТЕСТУЮТ

Українски офіцери Чорноморського
Флоту ухвалили резолюцію, в котрій
висказали "цілковитий брак довіря до
Українського Міністерства Оборони, а
особливо до командуючого Военним
Флотом України, адмірала Володимира
Безкоровайного". Офіцери попередили,
же если президент України Леонід
Кравчук не прийме відповідних мір в
справі розв'язання одеського конфлікту и не
укарає "відповідальних за широко
закроену провокацію, вислідом котрої був
збройний конфлікт в Одесі", то они будут
змушени висказати брак довіря также до
него. Українське Міністерство Оборони
рішучо заперечило інформацію російської
телевізії, якобы в українсько-російських
розмовах в справі інциденту в Одесі
досягнуто порозумління.

**РОСІЙСКА И ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСКА
СПІВПРАЦЯ В КОСМОСІ**

Європейський Банк Відбудови и
Розвитку заключил з Росією кредитову
умову, на основі котрої російська ракета
винесе на космічну орбіту західного
сателіта телекомунікаційного.

KARPATSKA RUS

Carpatho-Russian Newspaper, published bi-weekly by the Lemko Assoc. of the United States and Canada.

Subscription Rate: One Year...\$20.

Edited By: Editor, pro-tem., A. Herenchak
USPS No. 291 460

Postmaster: Send address changes to:

KARPATSKA RUS
556 Yonkers Avenue
Yonkers, New York, 10704

ВИЗОВА ЛОТЕРІЯ

55 ТИСЯЧ ЗЕЛЕНИХ КАРТОК БУДЕ РОЗІГРАНО НА ВИЗОВИЙ ЛОТЕРІЙ ДЛІЯ ЖЕЛАЮЩИХ ЕМИГРОВАТИ ДО США

В останній день марта Державний Департамент США оголосив інформацію о 55 тисячах еміграційних візах, які будуть вильосовані того року. Така кількість віз буде признаватися кожного року.

Кандидат на емігранта мусит мати середню освіту або переpracьований час 2-х років в протягу останніх 5 років в професії, котра вимагає дворочного навчання. Середнє освітання означає 12 років навчання. Приймається лем одно поданя, котре має бути прислане в протягу одного місяця.

Коперта.

Прийнятя подань начнеся в середу, 1-го июня (червня), а закінчтся в четвер, 30-го июня (червня). В том часі листи повинни прийти до лотерийной почтовой скринки. Кандидати, уроджені в Европі, повинни посилати апликації на адрес:

DV - 1 Program
National Visa Center
Portsmouth, N.H. 00212
U.S.A.

Лист треба вислати звичайном почтом або авія (AIR MAIL). Листи рекомендовані, телеграми або експрес не будуть прийматися.

В лівом горішном углу коперти треба виписати друкованими буквами назву краю, подаючого просьбу кандидата, а ниже - повне имя, назвиско и адрес, на котре буде вислане евентуальне повідомлення о признаю візи. (Увага! Адрес мусит бути тот самий як вписаний на поданю).

Коперти будут сортовани автоматично, тому пересилка має бути розміром од 6 до 10 инчів довга (15 до 25 сантиметрів) и 3,5 до 4,5 инча широка (од 9 до 11 сантиметрів).

Поданя (апликация).

Картка білого паперу, на котрой виразно латинским альфабетом треба подати таки дани:

A. Назвиско и имя подаючого апликацию (в такой черзі: назвиско, перше имя, по батькови). Назвиско треба подчеркнути.

B. Дату и місце народження. Дату - в такой черзі: день - місяць - рік. Назву місця уродження повинно ся подати в англійском язюку. Треба подати місцевость, воеводство (область) и край народження.

C. Имена и назвиска и дати народження жени и дітей складаючого поданя. Так само супруг як и всі діти (не жонати) до 21-го року мають автоматично право до еміграційной візи.

D. Адрес для кореспонденції мусит бути такий самий як поданий на коперті.

E. Край походження апліканта, если ест инший од краю, в котром уроджена дана особа.

Зголошення до визовий лотерії не вимагат підпису самого апліканта.

Вимаганя.

Одинаковим умовієм для особи, што старатся о візу ест вимаганя середного освітання. Если кто не має свідощтва укінчення середной школи, мусит в часі встричи з урядником Амбасади Американской доказати, што працював найменше 2 роки в останніх пяти роках в професії, котра вимагає штонайменше двох років приученя.

Участь в лотерії не потребує жадних оплат.

О чом треба знати.

Особи, што перебувають легально в США, могут без виїзду з краю змінити свій еміграційний статус посліи виграня в лотерії. Мусят однак виконати всі формальности перед закінченням будучого року.

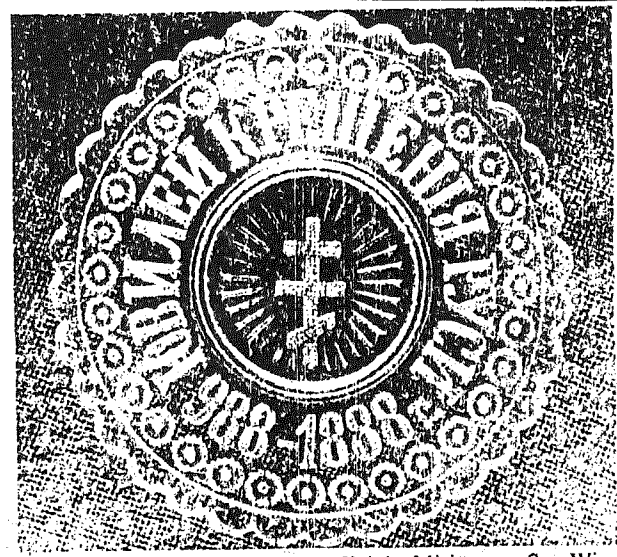
А М Е Р И К А

УБИЙЦЯ 17-ОХ ЖІНОК - "ЖЕРТВА" ИМПУЛЬСІВ И АЛЕРГІЙ

Нью-Йорк. - В четвер, 21-го априля, начався перший з серії процесів 17-кратного мордерця Йое Рифкина, котрий наразі оскаржений тільки о удушєня, 24-го июня 1993 р., 22-рочной проститутки з Мангану Tiffany Bresciani.

В часі вступной заяви адвокат Рифкина признал свого клієнта за умово

хворого "невольника темних імпульсов", тимчасом прокурор указал на премедитацию в діях "вампіра, як приміром порізання на кусочки пальців жертви, жеби унеможливити ідентифікацію". Рифкин пару раз задрімал на судовий салі, в роді наслідком алергії на порізане саямі, котре йому подали на сніданок.

У приходстві, де перебували Księża Misjonarze Sw. Wincentego a'Paulo в Озерянах Борщівського району, до II світової війни знаходилась представлена на знімку скляна тарілка (підставка), виконана з нагоди ювілею 900-ліття хрещення Русі. Під час війни стала вона власністю моєї матери, а сьогодні є моєю.
Представлена тарілка має значну пам'яткову цінність, але її походження не відоме. Коли б хтось з Читачів міг збагатити моє знання про шо пам'ятку (наприклад, про те, яка фірма і де такі тарілки виготовляли), прошу написати до редакції. Думаю, шо доповновальні інформації були б цікаві й іншим читачам «Нашого слова».

Таку інформацію було подано до газети "Наше Слово" в Варшаві. Може хтось знає щось в тій справі тут, в Америці, то просиме повідомити нашу редакцію.

ЛЕМКІВСКА ВАТРА

МІЖНАРОДНЕ СВЯТО КУЛЬТУРЫ ЛЕМКІВ ЖДИНЯ

ANNUAL MEETING
FOR
LEMKO HALL
SUNDAY MAY 15, 1994
2:00 PM (SHARP!)
C. R. A. CENTER INC.
LEMKO HALL
556 YONKERS AVENUE
YONKERS, N. Y. 10704

ЖЕРТВУЙТЕ НА ПРЕС - ФОНД "КАРПАТСКОЙ РУСИ"

ІНТЕРВ'Ю

Гнеска хочеме зачати представляти, має надію інтересуючу бесіду, яку не мало перед двома роками (31 Липця 1992) мал Богдан Горбаль з мешканцьом міста Йонкерс - Семаном Теличком і його женом. Богдан был гошений через тоту фамилию і награл барз долге інтерв'ю (4,5 години). Фаилия Теличків розповідала про давнійше жытя на Лейковині, а головні про історію з їх рідних сел. Семан Теличка вродил ся в 1918 році в Смереківці, а його жена походить зо села Квятонь. В 1947 році были они переселени на захід Польщы, де початково Семан Теличка мешкал коло міста Мілч. В 1966 році обоє приїхали до Гамерики.

Село Смерековец лежить на західній Лейковині, в колишнім Горлицьким Деканаті - Апостольской Адміністрації Лемківщны. Званя села має походити од смерекових лісів, котры росли в околиці. Колиси Смерековец, Вірхня і Гладышів творили одну парохю. Поділ на осібны парохі міг наступити деси коло 1834 рока. Давнійша церков в Смереківці стояла на місці теперішнього цмнтаря. Нову, муровану церков св. Архистратія Михаїла поставлено в 1818 році, а обновляно ей в 1877 і 1930. В 1936 році в селі мешкало: 697 Лемків (вшыткы были греко-католиками), 10 Поляків і 15 Євреїв.

Село Квятонь граничыл зо Смереківціом. Было оно льоковане на волоським праві в 1504 році. Привилей для солтисів затверджено в 1512 році. Штонайменше од 1601 рока, парох Устя Руского - священник Іоанн Крыницькій мал привилей і нагляд над селом Квятонь. Право тото было тіж затверджено для наступців того священника. Зато парохя в Квятоні была дочерном парохі в Устю Руським. Церков в Квятоні поставлено в 1811 і обновлено в 1904. В 1936 році мешкало в Квятоні: 266 Лемків (51 греко-католиків і 251 православных) і 7 Поляків.

(...) Б. Г.: Цы в Смереківці были Цыгане?

С. Т.: Цыгане мешкали медже Квятоньом а Смереківціом, на землі медже водами, котра належала до Сквїртного. Жыла гын една родина, але до того місця сходило ся їх гарді, то зо Словаків, то з інших стран. Насходило ся їх, посідили тыжден, два цы місяц - тай зас ішли в інші страны, так як то Цыгане.

Б. Г.: Чыи ся Цыгане занимали?

С. Т.: Они занимали ся граньом, ковале были добры, барз добры ковеле были. А і музыканты были чудови. Яку сьпіванку іи засьпівал - таку заграли і вшыткы нашы сьпіванкы знали. Найвекшым сьпівакон і музыкантон медже нима был Антоній Сівак, котрий за часів війны мал іти деси на Словаки і гын же пережыл, коли Німці Цыганів стріляли.

Б. Г.: По якому бесідували Цыгане?

С. Т.: Вшыткы по нашому знали бесідувати, так чысто як і мы бесідуєме - а і свою бесіду очывидно знали. З нами, Руснаками лем по нашому радили.

Б. Г.: Як ся жыло в нима, цы были якиси проблеми?

С. Т.: Та на крадію ніхто їх не зьїмал, але Цыганови як ся удало то і вкрасти іг, але

так ніякого великого проблему з нима не было. Раз, коли іщы ходил-ем до школы, не знам котрого то рока могло быти, забили коло Смереківця одного Цыгана, котрий был так як президентом Цыганів на Словаки і всядиваль. Його імено было Лешко. Не знам як ся писал, але імено мал Лешко. Они вшыткы мали імена такы, як нашы люде. Він мешкал медже Смереківціом а Квятоньом, мал свою хыжу, был богатий, барз добрый коваль з нього был. Втовді робили дорогу коло Смереківця і копали тіж ровы, штобы вода на дорогу не ішла. При тим дуже люди робило, тіж нашы хлопці, а і барз дуже Цыганів робило. Нашы хлопцька задерали з Цыганками і тоты повіли Лешкови. Котрисого дня, уж по роботі, коли нашы хлопці мали дою іти, він підишол до них і зачал ся до них так ставляти як до бятыкы. Нашы хлопці скликали ся, здає мі ся штоси пятох і пішли на нього. Він мал нож і такы остры багнеты, так што і бы забил да-котрого, а штонайменше покалчыл. Нашы хлопці однак зрыгтували ся так, што його кропли і побили його барз міцно, што коли його везли дою, до Цыганів - то гмер на возі. Гварят так, што і пса - хоцьбы який злий не был - як не задре, та до человека не летит. А як нашы хлопцька задерли тоты Цыганкы - то він хотіл ся одгризти, але они його забили. Коли везли його на возі, гмераючого, то долетіла до нього Цыганка, котрой хтоси дал знати і коли стрітила ся з возом то він іщы дыхал і гварит, што над гадьом, під сосною є двіста дулярів закопанных і уж веце не бесідувал. Скінчыл жытя. А якы то были дуляры, цы він їх деси заробил, цы накрал - я тото не знам, лем так повідали. Я при ним не был, коли він гмерал, лем так чул-ем як люде бесідували.

Іншы разом, могло быти деси десят років перед війном, якиси злодіє вбили в Маластові священника і не знам цы його жену, цы дівку. Бесідували на Цыганів, але цы правда то цы ні - я не знам. Чепили товді барз Цыганів, тримали їх запертых во вязниці. Не чути было, штобы ся хоць-котрий з них признал до зробліня того.

Б. Г.: Коли Лемкы вбили того Цыгана іменом Лешко, то іншы Цыгане не хотіли одгризти ся за тото?

С. Т.: О є хтіли! Цыгане всядиваль знали, што ся стало в Смереківці, бо тот Лешко был, як они звали їх староста. Часто заставали людяи дорогу, коли тоты ішли на торг до Горлиц, цы деси на Ропу і зьвідували ся з якого они села. Розуміє ся глядали за Смереківцями. Барз дуже Цыганів мешкало в Лосю, під берегом, біля дороги. Іншы мешкали в Устю Руським, біля Сквїртного і по інших місцях. Они часто заставали дорогу і зьвідували ся цы часом дахто не є зо Смереківця, альбо з Квятоні. За тых остатніх не так барз зьвідували ся, як глядали за Смереківцями. Ніхто очывидно не повіл, хоцьбы і был зо Смереківця, бо як одного зьїмали і добрі выбили то ся іншы навчыли што мают бесідувати.

Б. Г.: Цы Цыгане мали газдівкы?

С. Т.: Ні, они лем занимали ся граньом і ковальством. За іджыньом ходили по людях. Приходили дохыж тай просили молока, яец, хліба і треба было Цыганови дати, бо він свойого не

мал. Коли зас пришол хтоси до них з ковальском роботом, то добрі зробили і не дуже брали грошы бо ся рахували з тим, што по хыжах за іджыньом ходят.

Б.Г.: Цы Цыгане ходили до церкви?

С.Т.: Жебы так до церкви каждую неділю ходили - то ні. Давали діти ксिति, а думам, што і женити ся приходили до церкви.

Б.Г.: Яка доля стрітила Цыганів в часі війны?

С.Т.: Німці позберали їх з ріжних сел в єдно місце, а Українці постріляли їх вшыткых. Де-котры не хотіли іти тай на місци Німці стріляли їх. Так з нима робили. Такий ненормальний час был.

Б.Г.: Цы в селі мешкали Жыды?

С.Т.: Штыры родины жыдівскы были в Смереківці. Єден был такий, што мал штор - они праві вшыткы занимали ся гандльом на ріжны способы - він мал свій бізнес посеред села. Богатий він был, што лем человек схотіл то міг в нього дістати. Якы полотна, дороги, найдорогшы, плахты волняны, грубы він мал то чуда самы были. Його жена спроваждала тото одкалси, не знатя одкаль, а і ціну на тото ставляла величезну. Были такы плахты за котры хотіла 60, 80 а і 120 злотых, а корова товди коштувала 60 злотых, добра корова! Так што розмаіти полотна она гын мала і ріжны чудеса.

Коли пришли Німці і Жыдів забрали то тото вшытко деси пропало, а де то Бог сам зна.

Б.Г.: Што робили іншы жыдівскы фаілілі?

С.Т.: Они тіж гандлювали, але такого богацтва в себе не мали. Провадили малы бізнесы. Мали забавкы для діти, ігры, нитки, таке лем продавали, саму дрібницю. Был єден такий Жыд, та лем якоси сам о собі жыл, пішол по селі тай купил собі яец, даку куру, гус дагде і так якоси жыл. Раз в тыжден приходили до села різники. Єден такий жыдівскій різник приходил з Лосього і різал Жыдам теля цы што таи потребували, бо они як жывину да-яку купили то сами николи не різали. Здає мі ся, што тот різник приходил до них в четвер, а они все мали прирыгтувану куру цы теля і він імі тото різал.

Б.Г.: Цы была в Смереківці корчма?

С.Т.: В нас корчмы не было, здає ся, што колиси была в Квятоні, гын де стоіт тепер православна церков.

Б.Г.: То значыт, што в Квятоні были православны.

С.Т.: В Квятоні, на сорок мешкаючых гын родин, лем сім лишыло ся при уні, решта перешла на правосавіє. Побудували собі нову церков (часовню), до ньой спровадили чашы, книжки, хоругвы зо старой церкви і дістали тіж православного священника. (далій буде)

АРХІВ ЛЕМКОВИНЫ (2)

1)

Было колиси барз популярне, што краевы люде, Лемкы мешкаючы в Польщы просили своїх родимців перебиваючых в Гамериці, альбо уж на добре гев мешкаючых о материяльну підтримку хоц-якой суспільной, цы приватной діяльности. Найчастійше прошено о грошы на ремонт церков, цы купліня дзвонів. Звертано ся тіж о вспертя організуючых ся альбо уж існуючых в лемківскых селах кооператив, будову шкіль, цм плебаній. Векшіст прошынь было підписуваных через численних членів ріжних громад, але обертали ся тіж за помочом до Гамерики приватны особы, глядаючы можливости хоц-якого поліпшыня своей тяжкой доли. Гнеска представляме прошыня мешканців села Тылява, котры в 1928 році задумали створити в себе проиислову школу. Прошыня тото є дост цікаве з одной страны зо взгляду на барз добры заміры Тыяван, з другой зас зо взгляду на пробу створіня вершованого писма, што частинні повело ся авторови.

Тылява лежыт во східній части Лемковины, в колишній Дуклянскій Деканаті - Апостольской Администраці Лемківщины. Найстарша інформація про існуваня села походит з 1537 рока. Грамота, поставлена через властителя маєтку в Тыляві - Іоанна Менцінського, односяща ся до маєткового і ґрунтового выпосажыня парохі походит з дня 26 марця 1633 рока. Про дальший розвій села і парохі в Тыляві брак певных даных. Колиси мало в селі стояти "двориско" - двірскы забудуваня. Тылявскы газдове вказували тіж місце, де стояла давнійша церков. Гнеска стояча, мурувана церков была поставлена в 1787 році, а однавляно ей в 1908 і 1931 році. Историчны метрики (хто ся вродил, хто гьер, хто ся женил) были проваджены в Тыляві од 1842 рока.

Іщы перед Першом Сьвітвом Війном Тылява была великим і значучим центром староруской ідеольогі, што лучыло ся з великом прихыльнїстю до православія. Тылявяне разом со Сьвятківчанами іздили до Києва, штобы выдїти осередкы релігійного, православного жытя. За тоты свої переконаня мешканці села не мало вытерпили од Австро-Угорской державы. До Талергофа был вывезений тылявскій парох, котрий мал великий вплив не лем на релігійне але і суспільне жытя села - свящ. Кирил Коцьловскій. Разом з ным гарештовано тіж іншых передовых мешканців Тылявы: Яцка Пушкаря (давнійшого делегата до Києва), учителя Михаіла Колчака, Іоакима Кирпана і Николая Кирпана (гьер в Талергофі 24 січня 1915). Коли під конец 1914 рока Росияне підходили під село - Австриякы депортовали вшыткых мешканців Тылявы на Угры, а село спалили і не мало зрївнали з земльою. Той самой зимы мала гын місце велика битва, по котрій Росияне прогнали Австрияків на південну страну Карпат. Тылявяне мешкали на Уграх аж до часу горлицкого пролomu (початок мая 1915), а коли фронт уступил з Лемковины на схід - повернули до своего села.

Зачала ся барз тяжка і долга одбудова села. Свящ. Кирил Коцьловскій, за свои грошы поставил плебаню. На жаль знищений вязеньом в Талергофі - гьер в 1924 році і в Тыляві зачали ся проблемы. Перемиський Греко-Католицкий Єпископ Іосафат Коцьловскій провадил політику одтігання русофільскых священників з Лемковины, а на їх місце впроваджаня українскых священників зо Східньої Галиціи. Мученикы Талергофа лишали ся без парохій, а Лемкы были барз незадоволены з - як їх називали:

"мазепинських поликів". Не любили їх української політики. Священики тоті зачали тіж в часі служби божой повідати "Вас правовірних християн", в місце "Вас православних християн", што разом з жаданьом штора векшых оплат за пастирскы послугы привело Тылявян, як першых на Лемковині до зашмариня звязку з греко-католицькою церквою і прийнятя православія. Велике віче Тылявян і Терстянчан мало місце 16 листопада 1926 рока. Ухвалено товди, што оба села переходят на православіє і зачато зберати підписи серед мешканців села. На різдво 1927 рока спроваджено до Тылявы православного священика і так зачала ся так звана "Тылявська Схізма", котра довела до того, што десять років пізнійше было в границях Апостольской Адміністрації Лемківщини: 17 574 православных (127 395 греко-католиків, 321 сектантів). В самій Тыляві в 1936 році было 900 православных і 37 греко-католиків, а в дочерній парохі Терстяній одповідні 400 і 4.

**Прощня <<Діда Торочыло>>
до Гамериканскых Братів**

Я ся зову Торочыло, знаний в старым краю і до Вас любви мої тіж ся звертаю, бо хоц Вы гын в Гамериці - вшыткы-сте рускы люде. Послухайте што вам повім, цы то добре буде?

Я уж знаю, Вы повісте: глупий Торочыло, він сої думат, што з <<Бесіды>> нам гев буде мило. Мы не таких філософів в Гамериці маю і хоц гарді до нас гварят - мы їх не слухаю. Што нам такий нагавиця, як <<Дід Торочыло>>, най сої ліпше сяде з ножыком за точыло, а не пером гев махати, до нас в Гамериці. Він сої думат, што мы такы, як в Карпатах дикі!

Цы там дикі, цы не дикі - гварте як хочете - все-ж мы з собою фамилия! То не отречете! Што Вы мате гын ногавкы, так як гадукаю, а і черевычкы на гумочках - ходиш і не стукат - а я старий лем холошні з біленькой овечкы, чаботиска з підковами з нашою ялівочкы - но мы руску кровцю маю, руске серце носим і о ліпшу для нас долю Бога штоден просим.

Бо гев біда в нашым краю, цы то в зимі, цы то в маю. Як хочу коня окути, до Цыгана даю, а як прийде рамкы до вікна зробити, то з тым мушу аж до Дукли, до Жыда ходити. Вшыткы нашы гев Руснакы лем тот овес сіют і зберают, а ниякой іншой науки уж не поберают. Ни столяркы, ни кравецтва, ни шевской роботы - до ничого бідний нарід уж не ма охоты. Нашы хлопці лем ся товчут, сварят і гуляють, а їх вітцове кричат: "Іди за хыжу!"

Де-ж ма іти тот бідненький, роботи не найде, а з тым вшыткы, што він зна - далеко не зайде!

Я сої думам, так не буде, хоц я Торочыло і так свойій старій зробю свое мотовило, а кой Бог ми такий талант за дурно дарував - то не буду я в Карпатах заедно дармувал. Пішо я сої до села Тылява, зогнал гын громаду і того я ти повім - а вшытко до складу:

"Не будеме далій братя на біду смотрити, мы мусиме гев вчыти нашы рускы діти. Треба промислову школу в Тыляві завести і молодеж нашу руску привести до чести. Я цегольною закладаю, цеглу буду палил і в Тыляві промислову школу буду ставил."

Зато мешканці тых сел хотіли одобрати церков греко-католицькому парохові і впровадити до ньой православного священика. Однак зверхніст Греко-Католицькой Церкви не годила ся на то і така ситуація викликала великы сварні і биятики. Не могучы дістати ся до церкви, Тылявяне пару раз розбивали двери до церкви, хотишы в ній молити ся (6 і 7 січня 1927, 8 квітня 1927, 3 липця 1927). 4 липця 1927 рока дішло до так званого "бабского наладу" на греко-католицьку плебаню в Тыляві, в часі котрого парох мало што не стратил жытя. В тридцетых роках греко-католицьким парохом Тылявы был Максимілян Дуркот, vysлужений Дукляній Декан і Советник Апостольской Адміністрації Лемківщини, а православным Михаіл Іваськов. Існувала чытальня ім. Качковского з власним будинком і кооператива "Кооперативная Любовь".

[Б. Г.]

Як ся люде порушали - комітет покликали, <<Слава Тобі Діде Торочыло>> вшыткы закричали. І Копчака, Іваськова, старого Дохняка, Чайковского а і Маля, тай і Геренчака, вшыткых тых собі vybrали мудры Тылявяне, а до них ся прилучили тіж і Терстянчане. І гварили: "Нич лем пиште гын до Гамерики - они пришлют нам на таке свої дулярикы."

Я уж цеглу кус выпалил і добрі бы было, коли бы кус грошы з Гамерики прибило. То-ж ся звертаю до вас Братя в далекій чужині - ой не дайте загинути рускій сиротині. Не лем еден дуляр Вы гын промарните - а як дате гев на школу, славу здобудете! Будут Лемкы Добродіів своїх величати і імена, в історіі, Вашы печатати. А я старий Торочыло, на стары свої рокы - возму ліру, тай сої піду далеко до сьвіта і при лірі таку сьпіваночку буду сьпівати:

Ой отерли із-за моря слезу сиротині,
Ой навчили ся діти-Лемкы хліба добивати.
Слава Братям гамерицьким - будут вшыткы знати!

ДІДО ТОРОЧЫЛО

За вірніст того прощня ручат vybrаны в Тыляві до комітета будовы промисловой школы:

МИХАІЛ КОПЧАК, ем. учитель.
СВЯЩ. МИХАІЛ ІВАСЬКОВ, парох в Тыляві.
ГАВРИІЛ ДОХНЯК, газда в Тыляві.
СВЯЩ. КИРИЛ ЧАЙКОВСКІЙ, парох в Мшанній.
ТИМОФІЙ ФУЧЫЛА, учитель в Тыляві.
ПРОКОП БАРАН, дяк в Терстяній.
МИРОСЛАВ ХИЛЯК, учитель в Терстяній.
ПЕТРО ШАФРАН, газда в Терстяній.
ІОСИФ БАЙКО, учитель в Змидрановій.

ПРАВДА, vol:XXIX, Nr. 4, January 15, 1929, p. 2,

